

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА

ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ФІНАНСІВ І КРЕДИТУ

ПРИБУТОК У СИСТЕМІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Кваліфікаційна робота

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Виконав:

студент 4 курсу групи 472-2
денної форми навчання
спеціальності 072 «Фінанси,
банківська справа та страхування»

Бучко Ігор Валерійович _____

Керівник:

асистент кафедри фінансів і кредиту

Ковальчук Наталя Олександрівна _____

*До захисту допущено на засіданні кафедри
протокол № _____ від _____ травня 2025 р.
Завідувач кафедри фінансів і кредиту
_____ проф. Нікіфоров П.О.*

АНОТАЦІЯ

Бучко І.В. Прибуток у системі забезпечення фінансової безпеки підприємства. Рукопис. Кваліфікаційна робота на здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 072 – Фінанси, банківська справа та страхування. Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, Чернівці, 2025. 49 с.

У кваліфікаційній роботі досліджено теоретичні основи прибутку та його роль у системі забезпечення фінансової безпеки, проаналізовано динаміку прибутку ПП «Модуль-АВН» за 2022-2024 роки та її вплив на окремі індикатори фінансової безпеки, обґрунтовано резерви збільшення прибутку підприємства для підвищення рівня його фінансової безпеки.

Ключові слова: прибуток, чистий прибуток, рентабельність, фінансова безпека підприємства, фінансова стійкість.

ABSTRACT

Buchko I.V. Profit in the System of Ensuring Financial Security of the Enterprise. Manuscript. Qualification work for obtaining the first (bachelor's) level of higher education in specialty 072 – Finance, banking and insurance. Yuri Fedkovich Chernivtsi National University, Chernivtsi, 2025. 49 p.

In the qualification work the theoretical foundations of profit and its role in the system of ensuring financial security was carried out, the analysis of the profit dynamics of PE «Modul-AVN» for the years 2022–2024 and its impact on specific financial security indicators was performed, the the reserves for increasing the enterprise's profit in order to enhance its level of financial security were considered.

Keywords: profit, net profit, profitability, financial security of the enterprise, financial stability

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів наукових досліджень інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

_____ І.В. Бучко

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПРИБУТКУ ПІДПРИЄМСТВА ТА ЙОГО РОЛЬ У СУЧАСНИХ ЕКОНОМІЧНИХ УМОВАХ.....	5
1.1. Прибуток як ключовий показник фінансової безпеки підприємства.....	5
1.2. Види прибутку та фактори, що на нього впливають.....	12
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ПРИБУТКОВОСТІ ТА ОКРЕМИХ ІНДИКАТОРІВ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПП «МОДУЛЬ-АВН» ЗА 2022 - 2024 РОКИ.....	19
2.1. Динаміка прибутку підприємства.....	19
2.2. Вплив прибутку на рентабельність та фінансову стійкість як індикатори фінансової безпеки підприємства.....	24
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ПРИБУТКУ ЯК ПОКАЗНИКА ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПП «МОДУЛЬ-АВН».....	30
3.1. Забезпечення фінансової безпеки підприємства через формування достатнього обсягу прибутку.....	30
3.2. Резерви збільшення прибутку ПП «Модуль-АВН».....	35
ВИСНОВКИ.....	42
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	45
ДОДАТКИ.....	50

ВСТУП

В умовах нестабільного зовнішнього середовища, високої конкуренції та економічної турбулентності проблема забезпечення фінансової безпеки підприємства набуває особливої актуальності. Фінансова безпека - це здатність підприємства протистояти внутрішнім та зовнішнім загрозам, зберігати фінансову стабільність, платоспроможність і забезпечувати умови для сталого розвитку. Вона є фундаментом довгострокового успіху будь-якого підприємства.

Одним із ключових елементів формування фінансової безпеки виступає прибуток, який відіграє провідну роль у підтримці фінансової стійкості підприємства. Саме прибуток є джерелом не лише фінансового зростання, а й резервом для покриття ризиків, реалізації інвестиційних проєктів, оновлення основних засобів, утримання трудового потенціалу та впровадження інновацій. У періоди нестабільності він виступає своєрідним «буфером», що дозволяє підприємству адаптуватися до змін і зберігати конкурентоспроможність.

Метою роботи є теоретичне обґрунтування та розробка практичних рекомендацій щодо підвищення рівня прибутку та ефективності його розподілу в контексті забезпечення фінансової безпеки підприємства.

Для досягнення поставленої мети були визначені такі завдання:

1. Розкрити економічну природу прибутку та його функції у системі фінансової безпеки.
2. Дослідити види прибутку та фактори, що на нього впливають.
3. Проаналізувати динаміку прибутку ПП «Модуль-АВН» за період дослідження.
4. Оцінити вплив прибутку на ключові індикатори фінансової безпеки – рентабельність та фінансову стійкість.
5. Визначити резерви збільшення прибутку як передумови фінансової безпеки підприємства.
6. Спрогнозувати фінансові результати досліджуваного підприємства на

наступний період.

Об'єктом кваліфікаційної роботи є прибуток підприємства. Предметом роботи виступають теоретичні та практичні аспекти формування та розподілу прибутку в системі забезпечення фінансової безпеки підприємства.

Огляд літератури засвідчує, що проблематика фінансової безпеки та прибутковості досліджується у працях таких науковців, як Андрусь О.І., Пятаченко С.Ю., Смолінська С.Д., Мельник Н.П., Вудвуд В.В., Батієвська О.В., Ковальчук Н.О., Корбутяк А.Г., Марусяк Н.Л., Бак Н.А. Проте, незважаючи на велику кількість наукових праць щодо питань прибуткової діяльності підприємств, залишаються практично не дослідженими питання ефективного управління прибутком в контексті зміцнення саме фінансової безпеки, що підтверджує актуальність дослідження.

У роботі застосовано такі методи дослідження як: аналіз і синтез (для вивчення наукових джерел щодо прибутку та фінансової безпеки, а також для формування узагальнених висновків); порівняльний аналіз (для зіставлення показників прибутковості та фінансової стійкості підприємства в динаміці та з рекомендованими значеннями); коефіцієнтний аналіз (для визначення відносних показників рентабельності та фінансової стійкості підприємства); графічний метод (для наочного зображення тенденцій зміни показників, що спрощує сприйняття аналітичних результатів); індукція і дедукція (для формулювання висновків від окремих спостережень до загальних закономірностей і навпаки); узагальнення та прогнозування (для розробки рекомендацій щодо зміцнення фінансової безпеки на основі управління прибутком). Інформаційною базою роботи виступили нормативно-правові акти, фінансова звітність досліджуваного підприємства, економічна література та наукові публікації.

Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Загальний обсяг бакалаврської роботи становить 49 сторінок друкованого тексту, основний зміст роботи викладено на 37 сторінках. Робота містить 5 таблиць та 8 рисунків, список використаних джерел включає 47 найменувань.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПРИБУТКУ ПІДПРИЄМСТВА ТА ЙОГО РОЛЬ У СУЧАСНИХ ЕКОНОМІЧНИХ УМОВАХ

1.1. Прибуток як ключовий показник фінансової безпеки підприємства

В умовах сучасної нестабільності надзвичайно важливо зберігати та створювати безпечні умови для діяльності підприємств. Фінансова безпека підприємства характеризується таким станом, за якого забезпечується його фінансова рівновага, стійкість та платоспроможність як у короткостроковій, так і в довгостроковій перспективі. Забезпечення фінансової безпеки підприємства є не лише основою його ефективного функціонування та ключовим елементом стратегії розвитку у межах системи фінансового менеджменту, а й важливим чинником стабільності економіки регіонів та держави загалом.

Пілецька С.Т., Мягких І.М. [36] зазначають, що «фінансова безпека підприємства включає наявність необхідних фінансових ресурсів для сталого розвитку, достатній рівень фінансової незалежності від зовнішніх контрагентів, високу інвестиційну привабливість і надійний захист фінансових інтересів власників бізнесу». На нашу думку, в даному трактуванні фінансової безпеки можна чітко прослідкувати роль прибутку у її забезпеченні, адже наявність фінансових ресурсів, зокрема власних, залежить, в першу чергу, від розміру чистого прибутку, який є основним джерелом самофінансування підприємства.

Марченко О.С. визначає фінансову безпеку підприємства як «захищеність фінансових інтересів, фінансового потенціалу та фінансової діяльності підприємства від загроз та ризиків його зовнішнього та внутрішнього середовища з метою забезпечення стабільного фінансового стану та оптимального рівня фінансування бізнес-процесів у поточному та довгостроковому періодах» [29, с. 145]. Знову ж таки рівень фінансування

процесів на пряму залежить від рівня фінансового результату.

За визначенням Мельника С.І.: «фінансова безпека – це стан фінансової системи, за якого зберігається фінансова рівновага та здійснюється протидія загрозам, внаслідок чого забезпечується її стійкість, стабільність та надійність, що сприяє досягненню визначених цілей та стратегії розвитку» [31, с. 209].

Рис. 1.1 відображає достатньо комплексне визначення фінансової безпеки підприємства.

Рис. 1.1. Характеристики поняття «фінансова безпека економічного суб'єкта» [45, с. 12]

Ковальчук Н.О., Корбутяк А.Г. зазначають, що «фінансова безпека визначається:

- стійкістю і стабільністю фінансового стану підприємства;
- рівнем забезпеченості фінансовими ресурсами;
- збалансованістю фінансових потоків і розрахункових відносин;
- ступенем ефективності фінансово-економічної діяльності;
- рівнем контролю за внутрішніми і зовнішніми ризиками» [17, с. 251].

Узагальнюючи визначення фінансової безпеки підприємства, можна зробити висновок, що прибуток виступає одним із ключових елементів системи

забезпечення фінансової безпеки підприємства. Він є не лише основною метою діяльності комерційних структур, але й важливим індикатором їхньої фінансової стійкості, здатності до самофінансування, розвитку та протидії зовнішнім і внутрішнім загрозам.

У Національному положенні (стандарті) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: «прибуток – це сума, на яку доходи перевищують пов’язані з ними витрати» [39].

В цілому в науковій літературі прибуток найчастіше також визначають як різницю між доходами та витратами підприємства. Аніловська Г.Я., Висоцька І.Б., Козій І.С. зазначають: «прибуток – це позитивний кінцевий фінансовий результат діяльності підприємства, що визначається як різниця між загальною сумою доходів і витрат на виробництво і реалізацію продукції» [2, с. 87]. Андрусь О.І., Пятаченко С.Ю. дають таке визначення прибутку: «абсолютний грошовий вираз результатів господарської діяльності підприємства за певний період» [1, с. 106]. На думку Гуменюк В.С. прибуток: «...це кінцевий результат діяльності суб’єкта господарської діяльності, який визначається як різниця між валовим доходом і валовими витратами, отриманими впродовж здійснюваної ризикової та суспільно-корисної діяльності» [9, с. 51].

Проте розглянемо найпоширеніші визначення прибутку, які можна зустріти у науковій літературі та які містять більш розгорнуте його трактування.

Вовк О.М., Ковальчук А.М., Комісаренко Я., Джулай А. визначають прибуток наступним чином: «...результат діяльності підприємства, що визначається шляхом порівняння сукупних доходів і витрат, є основою економічного та соціального розвитку фірми і держави» [7, с. 40].

Маркіна І.А., Вороніна В.Л. дають наступне визначення прибутку: «...чистий дохід підприємця на вкладений капітал, виражений у грошовій формі, що характеризує винагороду за ризик підприємницької діяльності та визначається як різниця між сукупним доходом і сукупними витратами у процесі здійснення цієї діяльності та спрямований на досягнення конкретного рівня конкурентоспроможності й іміджу підприємства» [25, с. 88].

Осовська Г.В., Юшкевич О.О. визначають прибуток як «... перевищення доходів від продажу товарів та послуг над витратами на виробництво і продаж цих товарів; один із найважливіших показників фінансових результатів господарської діяльності підприємства, підприємця. Прибуток обчислюється як різниця між виручкою від реалізації продукту господарської діяльності та сумою витрат факторів виробництва на цю діяльність у грошовому вираженні» [34, с. 201].

Отже, можна зробити висновок, що прибуток можна розглядати з таких позицій:

- економічна - прибуток розглядається як різниця між доходами та витратами підприємства, включаючи як явні (бухгалтерські), так і неявні (альтернативні) витрати, що відображає ефективність його господарської діяльності;
- фінансова - прибуток є джерелом самофінансування, формування резервів та забезпечення фінансової стійкості підприємства;
- облікова (бухгалтерська) - прибуток визначається як фінансовий результат діяльності підприємства за певний період.

На нашу думку, значення прибутку у системі забезпечення фінансової безпеки підприємства якнайповніше відображає фінансовий підхід до його визначення.

Отже, прибуток – це різниця між доходами та витратами підприємства, один із основних показників фінансово-господарської діяльності, який відіграє ключову роль у фінансуванні підприємства та забезпеченні його фінансової безпеки.

Прибуток – це категорія товарного виробництва, але передусім це і виробнича категорія, яка характеризує економічні відносини, що складаються в процесі суспільного виробництва.

Поява прибутку безпосередньо пов'язана з появою категорії «витрати виробництва». Прибуток є частиною доданої вартості продукту, яка реалізується суб'єктом господарювання та залишається після покриття витрат виробництва.

Частина вартості продукції, яка в грошовому виразі виражає витрати на виготовлення продукції - це собівартість продукції. Собівартість разом з прибутком формують ціну продукції.

Прибуток найповніше характеризує фінансові можливості підприємств. Підприємство має тим більше можливостей для розширення виробничої діяльності підприємства, чим більший є його прибуток. Крім того, прибуток визначає рівень фінансової стабільності у державі та є джерелом зростання рівня добробуту населення.

Таким чином, від величини прибутку підприємства залежить його можливість розвивати своє виробництво, забезпечувати соціальні потреби колективу, виплачувати дивіденди акціонерам, сплачувати податки, які наповнюють бюджет та за рахунок яких держава, виконуючи свої функції, фінансує освіту, охорону здоров'я, інфраструктуру тощо.

Найповніше економічна сутність прибутку підприємства виявляється через виконувані ним функції. Основними функціями прибутку підприємства є такі: «оцінювальна, стимулююча, розподільна. Оцінювальна функція прибутку полягає в тому, що отриманий прибуток вимірює успіх діяльності підприємства. Ця функція допомагає підприємствам контролювати ефективність використання ресурсів. Попри те що прибуток є абсолютним показником, його можна використовувати для вимірювання ефективності діяльності підприємства. Тимчасом за інших рівних умов діяльність підприємства можна вважати ефективнішою, якщо його сукупні витрати забезпечують більший прибуток або якщо ця сума прибутку отримана з мінімальними затратами. Стимулююча функція прибутку полягає в тому, що він є винагородою власникам капіталу, джерелом матеріального заохочення працівників підприємства, фінансовою основою розвитку підприємства. Прибутку належить вагома роль у системі внутрішніх джерел формування фінансових ресурсів підприємства – чим більша сума нерозподіленого прибутку, тим меншою є потреба в залученні коштів із позикових джерел, тим вбачається рівень його самофінансування і фінансової стійкості, що становить основу розвитку підприємства. Зміст розподільної

функції прибутку полягає в тому, що отриманий прибуток є джерелом формування доходів бюджету. За рахунок прибутку формується доходна частина державного та місцевих бюджетів – через систему податків і зборів, що сплачуються підприємствами з прибутку» [2, с. 87].

В узагальненому вигляді роль прибутку зображена на рис. 1.2.

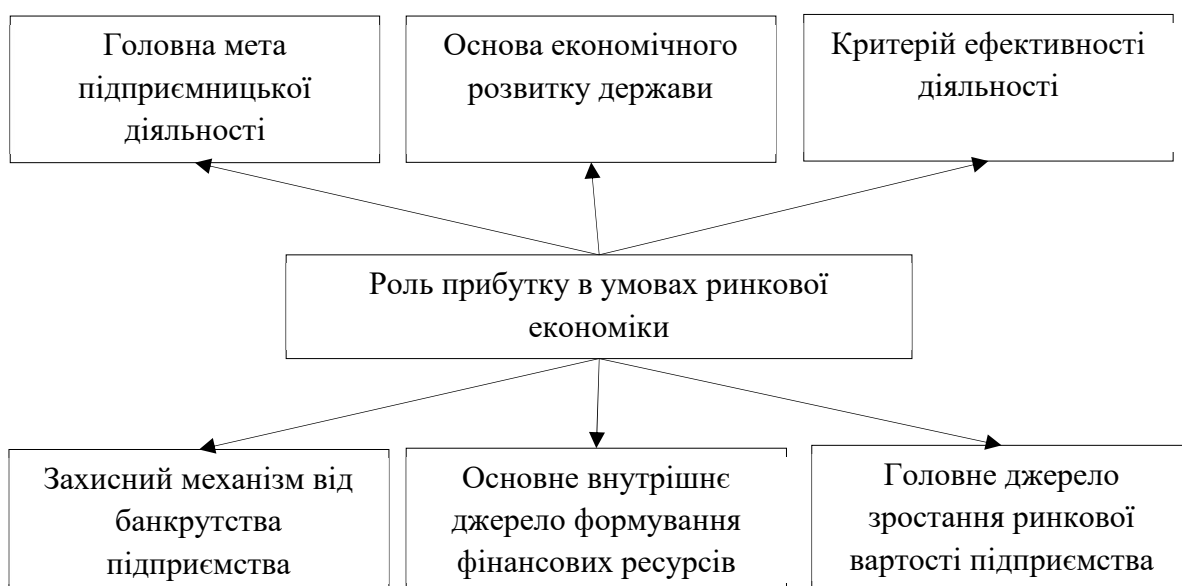

Рис. 1.2. Роль прибутку підприємства в сучасних умовах господарювання
Складено автором на основі [3]

Отже, значення прибутку полягає у наступному:

- є первинною та найважливішою ціллю здійснення фінансово-господарської діяльності в умовах сучасної економіки;
- виступає головним внутрішнім джерелом формування власного капіталу підприємства (за високого рівня прибутку підприємство має змогу забезпечувати себе достатніми фінансовими ресурсами без необхідності залучати зовнішнє фінансування, наприклад, кредити);
- впливає не лише на результати діяльності окремого підприємства, але й формує основу для економічного, політичного й соціального розвитку держави в цілому;
- є одним із ключових показників ефективності ведення підприємницької

діяльності, що сприяє зростанню інвестиційної привабливості;

- виконує функцію захисту, забезпечуючи підприємству стійкість і зменшуючи ризик банкрутства.

Таким чином, прибуток є різницею між доходами та витратами підприємства. Роль прибутку надзвичайно вагома як для окремого підприємства, так і для держави та суспільства в цілому. Прибуток визначає можливості для розвитку підприємства всередині, його здатність відраховувати частину у вигляді податку на прибуток державі, а, отже і на рівень добробуту населення, який залежить від наповненості бюджету переважно саме за рахунок податків.

Тобто ключовою є роль прибутку для забезпечення фінансової безпеки підприємства, адже:

- прибуток забезпечує підприємству фінансову незалежність. Наявність достатнього обсягу власних фінансових ресурсів дозволяє підприємству мінімізувати залежність від зовнішніх джерел фінансування (позики, кредити), зменшуючи ризики втрати платоспроможності чи банкрутства;

- прибуток є джерелом створення резервних фондів, які відіграють важливу роль у забезпеченні стійкості підприємства в умовах економічної нестабільності. Резерви дають змогу оперативно реагувати на непередбачувані ситуації, такі як падіння попиту, зростання витрат, зміни в законодавстві або ринковому середовищі;

- реінвестування прибутку дозволяє підприємству розширювати свою діяльність, модернізувати виробничі потужності, впроваджувати інновації та підвищувати конкурентоспроможність, що також зміцнює його фінансову безпеку у довгостроковій перспективі;

- стійкий рівень прибутку підвищує інвестиційну привабливість підприємства. Залучення інвесторів на вигідних умовах відкриває додаткові можливості для розвитку без загрози фінансової залежності.

Водночас важливо зазначити, що не лише величина прибутку є визначальною для фінансової безпеки, а й його структура, стабільність і ефективність розподілу. Надмірна концентрація прибутку у певних сегментах

діяльності чи його нераціональне використання може стати джерелом додаткових фінансових ризиків.

Таким чином, прибуток у системі забезпечення фінансової безпеки підприємства виконує багатофункціональну роль: він є гарантом стабільності, джерелом фінансової автономії, інструментом розвитку та фактором підвищення конкурентоспроможності. Ефективне управління прибутком є однією з головних умов формування стійкої фінансової системи підприємства в умовах динамічного та часто непередбачуваного бізнес-середовища.

1.2. Види прибутку та фактори, що на нього впливають

Для ефективного управління прибутку і розуміння особливостей його окремих видів, прибуток підприємства прийнято класифікувати за різними ознаками. Розглянемо найбільш поширені з них:

1. За характером відбиття в обліку виділяють бухгалтерський, податковий і економічний прибуток підприємства:

- бухгалтерський прибуток – це сума прибутку, визначена в бухгалтерському обліку і вказана у Звіті про фінансові результати підприємства за звітний період, тобто це кінцевий результат проведення всіх видів діяльності, відображений у обліку;

- податковий прибуток – сума прибутку, визначена за податковим законодавством;

- економічний прибуток – це різниця між доходами підприємства, з одного боку, і сумою його поточних витрат, з іншого. Особливістю є те, що враховуються витрати як явні, так і неявні, останні не відбиваються бухгалтерським обліком та оцінюються по їх альтернативній вартості. Економічний прибуток підприємства завжди менше бухгалтерського на величину неявних витрат. Економічний прибуток є додатковим доходом

підприємця внаслідок того, що він ефективніше функціонує у певній галузі. Неявні витрати – це грошові кошти, які могли б отримати власники підприємства при альтернативному використанні коштів, якими вони володіють. Наприклад, підприємець використовує власні грошові засоби, які він міг покласти на депозит у банківській установі, або власні приміщення, які міг би передавати в оренду з отриманням доходу від такої операції тощо. Тобто, вкладаючи власні кошти у фінансово-господарську діяльність підприємства, підприємець втрачає певну грошову вигоду, яка могла б бути одержана при інших варіантах використання його ресурсів.

2. За характером діяльності підприємства:

- прибуток від звичайної діяльності;
- прибуток від надзвичайної подій.

Прибуток від звичайної діяльності – це прибуток, що формується на регулярній основі та одержаний від традиційних для даного підприємства господарських операцій та видів діяльності.

Прибуток від надзвичайних подій характеризує незвичайне або дуже рідкісне для даного підприємства джерело його формування.

3. За основними видами господарських операцій:

- прибуток від реалізації продукції;
- прибуток від позареалізаційних операцій.

Прибуток від реалізації продукції (або товарів, робіт, послуг) – це основний його вид на кожному підприємстві, що безпосередньо пов'язаний з основною діяльністю – виробництво і реалізація продукції.

Прибуток від позареалізаційної діяльності – це різниця (сальдо) між штрафами, пенєю, неустойками, одержаними і сплаченими, доход від операцій з тарою, орендна плата від падання в оренду приміщень тощо.

4. За основними видами діяльності підприємства:

- прибуток, отриманий від операційної діяльності;
- прибуток, отриманий від інвестиційної діяльності;
- прибуток, отриманий від фінансової діяльності.

Прибуток від операційної діяльності являє собою сукупний обсяг прибутку від реалізації продукції й прибутку від інших операцій, що не відносяться до інвестиційної або фінансової діяльності.

Прибуток від інвестиційної діяльності характеризує підсумковий фінансовий результат від операцій по придбанню (спорудженню, виготовленню) і продажу основних засобів, нематеріальних активів, короткострокових фінансових інвестицій.

Прибуток від фінансової діяльності – це прибуток від операцій, які приводять до зміни розміру й складу власного капіталу й позикового капіталу підприємства (емісії облігацій і інших боргових цінних паперів, залучення додаткового акціонерного або пайового капіталу, залучення кредиту в різних його формах та ін.).

5. За податковим аспектом:

- валовий (балансовий) прибуток – прибуток до оподаткування;
- чистий прибуток – прибуток, що залишився в розпорядженні підприємства після сплати податків.

6. За характером розподілу прибутку:

- нерозподілений (капіталізований) прибуток;
- прибуток, що підлягає розподілу.

7. Залежно від впливу інфляції:

- номінальний;
- реальний [46, с. 98; 47, с. 176; 2, с. 88].

Для цілей фінансового аналізу, в тому числі і показників фінансової безпеки підприємства, аналізують формування прибутку згідно звіту про фінансові результати та розрізняють наступні його види:

- валовий;
- операційний;
- прибуток до оподаткування;
- чистий.

Порядок формування кожного з цих видів прибутку відображає рис. 1.3.

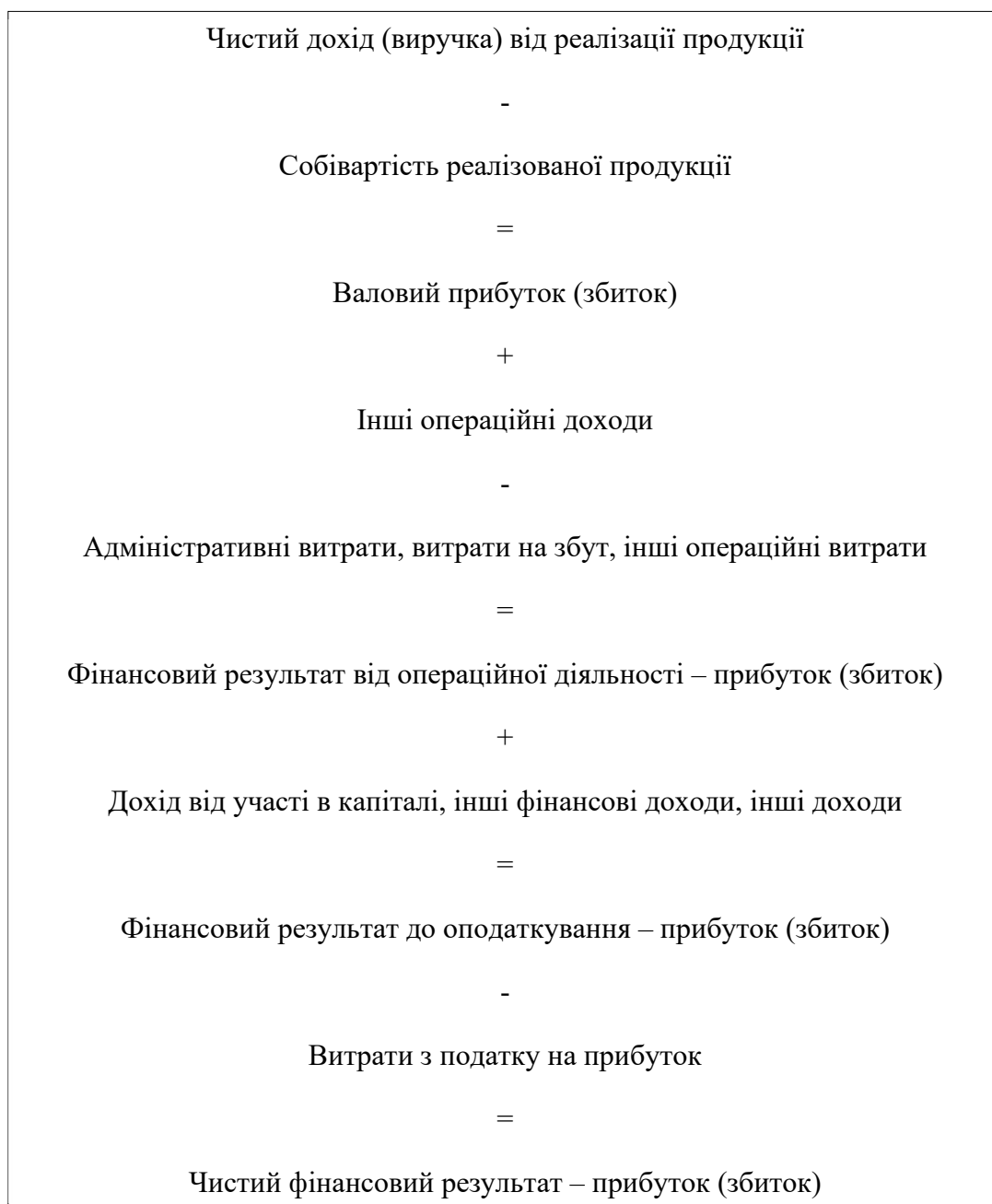

Рис. 1.3. Формування прибутку підприємства відповідно до звіту про фінансові результати

Складено автором на основі [37]

На формування абсолютної суми прибутку підприємства впливають найрізноманітніші фактори, які можна розглядати за різними класифікаційними ознаками. Найтиповішими є ефективність фінансово-господарської діяльності; розмір оподаткування, галузь господарства, сфера діяльності, обсяги реалізації,

сума витрат.

Традиційно фактори, що впливають на прибуток поділяють на:

1) зовнішні (які не залежать від управлінських рішень всередині самого суб'єкта господарювання);

2) внутрішні (переважно визначаються якістю організації виробництва та управління в цілому) (рис. 1.4).

Рис. 1.4. Фактори впливу на обсяг прибутку підприємства

Складено автором за даними [12, с. 83; 14, с. 239]

Для оцінки фінансової безпеки підприємства «найбільш популярним підходом є оцінка фінансових коефіцієнтів та їх динаміки з виявленням причинно-наслідкових зв'язків зафіксованих змін, оцінка здатності підприємства залучати та управляти капіталом, а також здатність своєчасно реагувати на зміни у зовнішньому середовищі функціонування підприємства, що відображається в динаміці фінансових потоків підприємства, оцінки якості фінансової звітності та

інші. Зазначені напрямки оцінки дозволяють визначити проблеми у фінансовому стані підприємства та визначити напрямки для вирішення виявлених проблем, що негативно впливають на рівень фінансової безпеки» [36].

Для оцінки стану фінансово-економічної безпеки підприємства доцільніше використовувати такі показники: ліквідності, ділової активності, фінансової стійкості, рентабельності, оцінки прогнозу банкрутства [17, с. 251]. Оцінка формування, розподілу прибутку та відносних показників прибутковості (рентабельність) відіграють ключову роль у оцінці рівня фінансової безпеки підприємства.

Отже, прибуток є фундаментальним чинником забезпечення фінансової безпеки підприємства. Він не лише відображає результати господарської діяльності, а й забезпечує фінансову стійкість, платоспроможність і стратегічний розвиток суб'єкта господарювання в умовах динамічного зовнішнього середовища.

Роль прибутку в системі фінансової безпеки багатогранна: він виступає основним джерелом самофінансування, зміцнює фінансову незалежність підприємства, слугує засобом підвищення його конкурентоспроможності та інвестиційної привабливості. Наявність стабільного й достатнього прибутку дає можливість підприємству створювати фінансові резерви, що підвищує його здатність протистояти зовнішнім і внутрішнім загрозам.

Різноманітність видів прибутку (валовий, операційний, чистий тощо), зумовлена тим, що кожен із них виконує специфічні функції в системі фінансового управління і потребує детального аналізу для прийняття ефективних управлінських рішень.

Особливу увагу слід приділяти оцінці прибутку та рентабельності, оскільки саме ці показники дозволяють комплексно визначити реальний фінансовий стан підприємства та його здатність забезпечувати власну безпеку в коротко- і довгостроковій перспективі. Високі показники рентабельності свідчать про ефективне використання ресурсів і здатність підприємства генерувати додаткову вартість навіть в умовах економічної нестабільності.

Таким чином, прибуток є не лише кінцевою метою діяльності підприємства, а й важливим елементом механізму фінансової безпеки, що забезпечує стабільність функціонування, підвищує адаптивність до ризиків і формує основу для сталого розвитку.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ПРИБУТКОВОСТІ ТА ОКРЕМИХ ІНДИКАТОРІВ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПП «МОДУЛЬ-АВН» ЗА 2022 - 2024 РОКИ

2.1. Динаміка прибутку підприємства

Аналіз прибутку як одного із основних індикаторів рівня фінансової безпеки підприємства на основі фінансової звітності ПП «Модуль-АВН» розпочнемо із його короткої характеристики. Приватне підприємство «Модуль-АВН» функціонує на території Чернівецької області та його основним видом діяльності є виробництво машин і устаткування для добувної промисловості та будівництва. Основний вид продукції підприємства – це бетонозмішувачі.

Таким чином, предметом діяльності ПП «Модуль-АВН» є: виробництво машин і устаткування для добувної промисловості та будівництва; ремонт і технічне обслуговування машин і устаткування промислового призначення, виробництво неелектричних побутових приладів.

Прибуток є одним із ключових індикаторів фінансового стану підприємства, його економічної стійкості та здатності до самофінансування й розвитку. У контексті забезпечення фінансової безпеки підприємства, динаміка прибутку набуває особливої ваги, оскільки вона відображає ефективність використання ресурсів, адаптивність до змін зовнішнього середовища та рівень стратегічного управління.

Проведемо аналіз формування прибутку підприємства у розрізі валового, операційного прибутку, прибутку до оподаткування, чистого прибутку, а також оцінимо зміни протягом досліджуваного періоду. Особливу увагу важливо приділяти виявленню факторів, які впливають на динаміку рівня прибутку, зокрема зміні обсягів реалізації, собівартості продукції, операційних витрат та інших фінансово-економічних факторів.

Результати цього аналізу дозволять зробити обґрунтовані висновки щодо фінансової стійкості підприємства, а також сформулювати рекомендації щодо підвищення ефективності управління прибутком як основою фінансової безпеки в довгостроковій перспективі.

На основі дод. А.1-А.3 дослідимо формування прибутку ПП «Модуль-АВН» (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Динаміка формування прибутку ПП «Модуль-АВН» за 2022-2024 роки

тис.грн.

Показники	2022 рік	2023 рік	2024 рік	Абсолютне відхилення (+,-)	
				2023/ 2022	2024/ 2023
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції	3052,5	3537,1	3448,3	484,6	-88,8
Собівартість реалізації продукції	2122	2239,0	2449,3	117,0	210,3
Валовий прибуток	930,5	1298,1	999	367,6	-299,1
Інші операційні витрати	850	540,0	623,9	-310,0	83,9
Фінансовий результат від операційної діяльності	80,5	758,1	375,1	677,6	-383,0
Фінансовий результат до оподаткування	80,5	758,1	375,1	677,6	-383,0
Податок на прибуток	-	-	-	-	-
Чистий прибуток	80,5	758,1	375,1	677,6	-383,0

Прибуток, який підприємство отримує суто від виробництва та реалізації продукції має назву валового прибутку. Характеризуючи зміну валового прибутку у 2023 році порівняно з 2022 роком, необхідно відмітити його зростання на 367,6 тис.грн., що характеризує позитивну динаміку. У 2024 році порівняно з 2023 роком зміна навпаки була негативна – зменшення на 299,1 тис.грн.

Ключові чинники, які впливають на зміну валого прибутку підприємства – це зміна виручки від реалізації продукції та зміна собівартості виробленої та реалізованої продукції.

Попри неоднозначну динаміку виручки від реалізації продукції – збільшення у 2023 році та зменшення у 2024 році, собівартість продукції зростає щороку, що негативно позначається на рівні валового прибутку підприємства.

Детальніше динаміку валового прибутку та факторів, що на нього впливають відображає рис. 2.1.

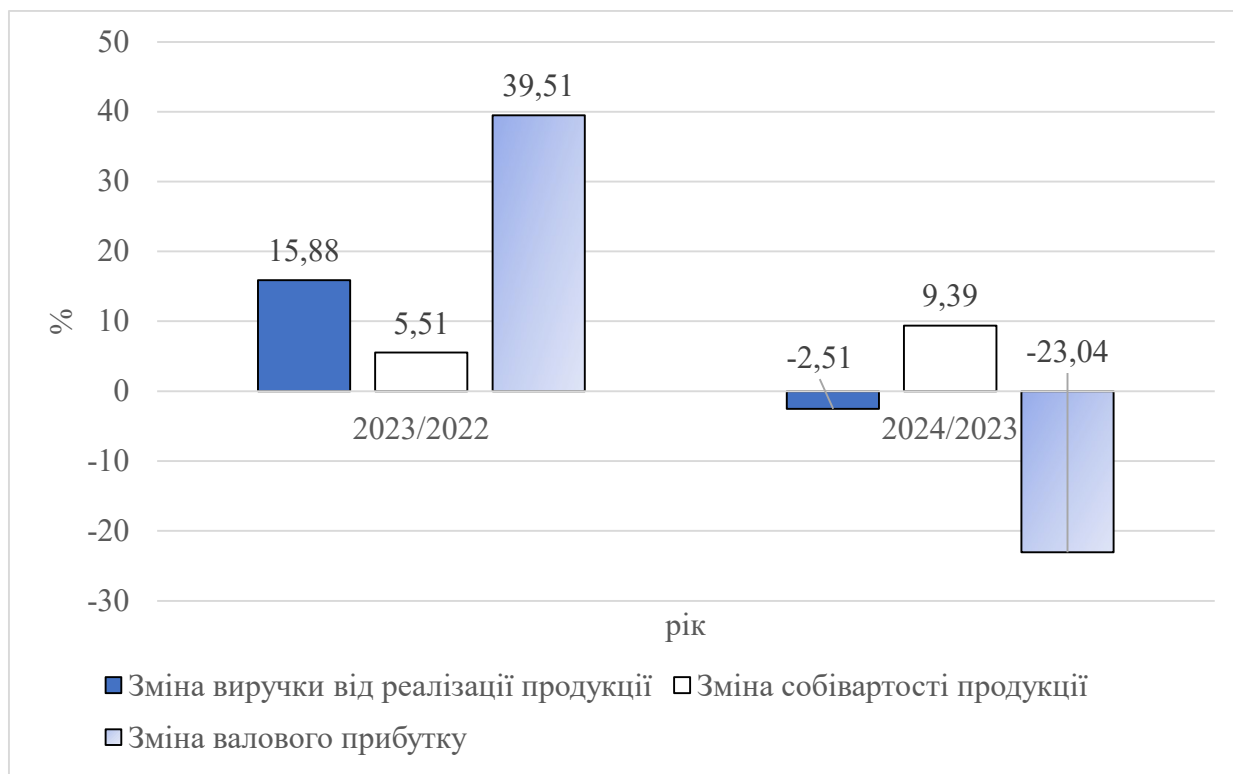

Рис. 2.1. Динаміка приросту (зменшення) валового прибутку, виручки від реалізації продукції та собівартості реалізованої продукції

Отже, темп приросту валового прибутку у 2023 році порівняно з 2022 роком становив 39,51%, у 2024 році прибуток зменшився на 23,04%. У 2023 році виручка від реалізації продукції зросла на 15,88%, а у 2024 році зменшилась на 2,51%. Собівартість зростала щороку – темп її приросту у 2023 році до 2022 року склав 5,51%, у 2024 році до 2023 року 9,39%. Таким чином, негативна динаміка валового прибутку у 2024 році пов'язана із зменшенням виручки від реалізації продукції при одночасному збільшенні собівартості.

Загальна сума прибутку від операційної діяльності має назву операційного прибутку. Операційний прибуток ПП «Модуль-АВН» зріс у 2023 році на 677,6 тис.грн., на що вплинуло збільшення валового прибутку та зменшення інших

операційних витрат підприємства на 310 тис.грн. У 2024 році операційний прибуток зменшився практично вдвічі – на це вплинуло зменшення валового прибутку та одночасне збільшення інших операційних витрат на 83,9 тис.грн. Наочно динаміку операційного прибутку та інших операційних витрат і валового прибутку як факторів впливу на фінансовий результат від операційної діяльності відображає рис. 2.2.

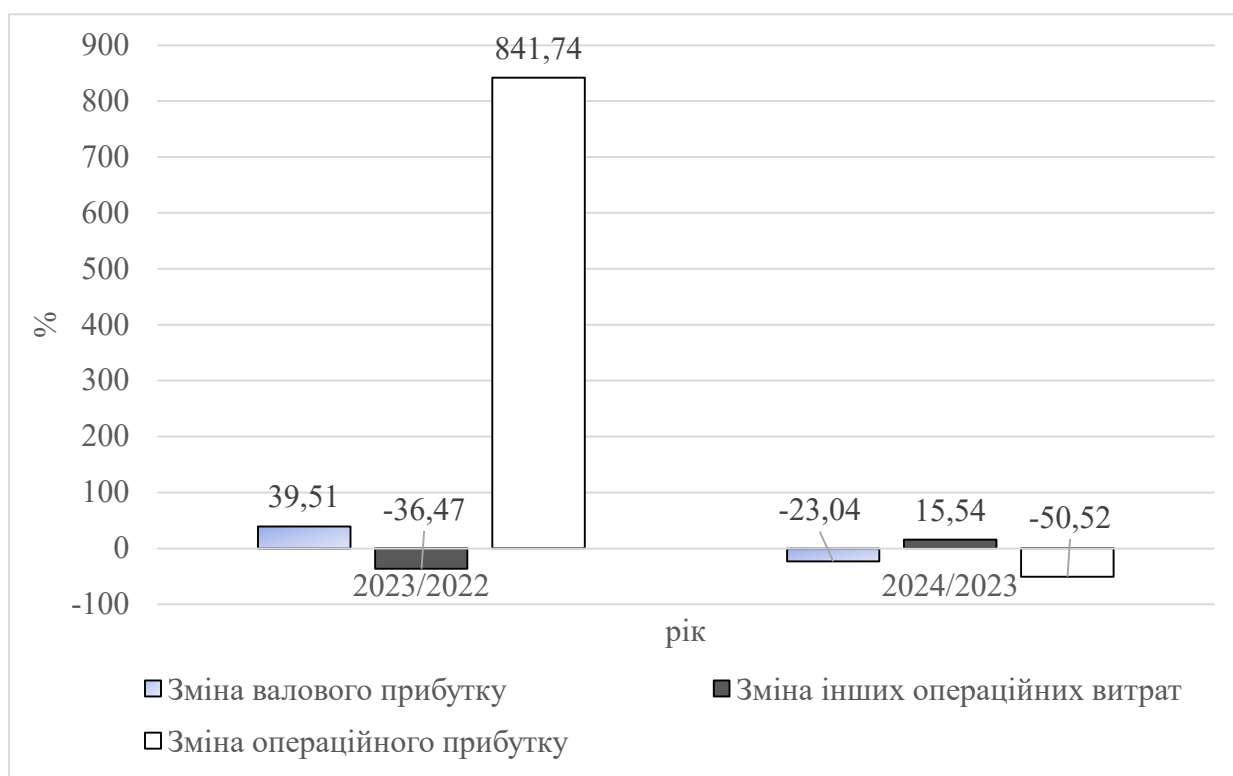

Рис. 2.2. Динаміка приросту (зменшення) операційного прибутку, інших операційних витрат та операційного прибутку

Операційний прибуток зріс у 2023 році на 841,74%, при цьому валовий прибуток збільшився на 39,51%, а інші операційні витрати зменшились на 36,47%. У 2024 році негативна зміна операційного прибутку (зменшення на 50,52%) пов'язана із зменшенням валового прибутку на 23,04%, зростання інших операційних витрат на 15,54%.

У фінансовій звітності малого підприємства «у статті «Інші операційні витрати» наводяться адміністративні витрати, витрати на збут, а також собівартість реалізованих оборотних активів (крім готової продукції, товарів і фінансових інвестицій), необоротних активів, утримуваних для продажу, та груп

вибуття; відрахування на створення резерву сумнівних боргів і сума списаних безнадійних боргів; втрати від знецінення виробничих запасів; втрати від операційних курсових різниць; визнані економічні санкції; відрахування для забезпечення відшкодування наступних операційних витрат; інші витрати, що пов'язані з операційною діяльністю підприємства. У цій статті також відображається належна до сплати за звітний період відповідно до законодавства сума податків і зборів» [38p].

Інших доходів та інших витрат на підприємстві немає. З огляду на це операційний прибуток та прибуток до оподаткування підприємства співпадають. Також не відображено податку на прибуток, оскільки ПП «Модуль-АВН» є платником єдиного податку. Тому відповідно чистий прибуток відповідає значенню прибутку до оподаткування. Тобто чистий прибуток підприємства значно зріс у 2023 році (на 677,6 тис.грн. або 841,74%) за рахунок зростання виручки від реалізації продукції та зменшення інших операційних витрат (адміністративних витрат та витрат на збут). Чистий прибуток підприємства негативно змінився у 2024 році, тобто зменшився 383 тис.грн. або 50,52%, що пов'язане із зростанням собівартості на фоні зменшення виручки від реалізації продукції, зростанням інших операційних витрат підприємства.

Валовий прибуток підприємства відображає зміни в обсягах реалізації та структурі собівартості продукції, що свідчить про конкурентоспроможність продукції підприємства. Операційний прибуток показує ефективність основної діяльності підприємства з урахуванням усіх операційних витрат, а чистий прибуток, як кінцевий фінансовий результат, характеризує загальну рентабельність та здатність підприємства до самофінансування.

Отже, виявлені зміни формування прибутку мають прямий вплив на рівень фінансової безпеки підприємства, адже прибуток є джерелом формування резервів, інвестицій, податкових платежів і забезпечення фінансової стійкості. Тому позитивна динаміка прибутку у 2023 році дає підстави стверджувати про покращення фінансової безпеки підприємства, тоді як його зниження у 2024 році є сигналом для перегляду управлінських рішень та оптимізації витрат.

2.2. Вплив прибутку на рентабельність та фінансову стійкість як індикатори фінансової безпеки підприємства

Забезпечення фінансової безпеки підприємства неможливе без ефективного управління його прибутком, який, у свою чергу, безпосередньо пов'язаний з рівнем рентабельності. Показники рентабельності дають змогу оцінити ефективність використання ресурсів підприємства, здатність генерувати прибуток та визначити фінансову стійкість у довгостроковій перспективі. Саме тому аналіз рентабельності виступає важливим етапом у виявленні потенційних загроз і резервів зростання прибутковості, що є основою для формування системи фінансової безпеки. Доцільно провести оцінку ключових показників рентабельності підприємства, з метою виявлення тенденцій, сильних і слабких сторін його фінансової діяльності.

Визначені на основі дод. А.1-А.3 показники рентабельності продажу, продукції, активів та капіталу ПП «Модуль-АВН» наведені у табл. 2.2.

Таблиця 2.2

Динаміка показників рентабельності ПП «Модуль-АВН» за
2022-2024 роки

%

Показник	2022 рік	2023 рік	2024 рік	Абсолютне відхилення (+,-)	
				2023/ 2022	2024/ 2023
1	2	3	4	5	6
Рентабельність операційної діяльності	2,71	27,28	12,21	24,57	-15,07
Рентабельність продукції	43,85	57,98	40,79	14,13	-17,19
Валова рентабельність продажу	30,48	36,70	28,97	6,22	-7,73
Операційна рентабельність продажу	2,64	21,43	10,88	18,80	-10,55
Чиста рентабельність продажу	2,64	21,43	10,88	18,80	-10,55
Рентабельність капіталу (активів)	2,41	21,62	11,19	19,21	-10,43

Продовження табл. 2.2

1	2	3	4	5	6
Рентабельність оборотних активів	4,46	39,21	20,22	34,75	-18,99
Рентабельність необоротних активів	5,24	48,18	25,03	42,94	-23,15
Рентабельність власного капіталу	6,12	45,73	19,81	39,61	-25,92
Рентабельність позикового капіталу	5,41	41,00	25,70	35,58	-15,30

Ефективність основної виробничо-збутової діяльності ПП «Модуль-АВН» характеризує показник – рентабельність продажу за валовим прибутком. Його значення достатньо низьке у 2022 році, але у 2023 році за рахунок зростання виручки від реалізації збільшився валовий прибуток, що вплинуло на збільшення рентабельності продажу на 6,22%, значення показника склало 36,70%. Зменшення обсягу реалізації, зростання собівартості продукції у 2024 році вплинуло на зменшення валової рентабельності продажу до рівня 28,97%, що на 7,73% менше значення 2023 року.

Рентабельність продукції за валовим прибутком мала позитивну динаміку – зростання у 2023 році та негативну зміну у 2024 році – зменшення, пов'язану із зростанням собівартості продукції та зменшенням валового прибутку.

Значно меншим є рівень операційної рентабельності продажу та чистої рентабельності продажу. У 2023 році значення показників склало 21,43%, що на 18,80% більше значення 2022 року, позитивна зміна пов'язана із збільшенням виручки, зменшенням інших операційних витрат. У 2024 році зменшився операційний прибуток та чистий прибуток внаслідок зменшення виручки, зростання собівартості та інших операційних витрат, в результаті показники рентабельності продажу знизились на 10,55%, до рівня 10,88%.

Рентабельність операційної діяльності демонструє негативну динаміку у 2024 році – зменшення до рівня 12,21%, більше, ніж вдвічі у зв'язку із зменшенням операційного прибутку, зростанням витрат від операційної діяльності. Хоча у 2023 році порівняно з 2022 роком показник мав позитивну зміну.

Показники рентабельності активів та капіталу підприємства передбачають порівняння саме чистого прибутку – кінцевого фінансового результату діяльності підприємства із вартістю фінансових ресурсів.

Показники рентабельності як загальної суми активів, так і оборотних та необоротних активів мають позитивну динаміку у 2023 році та негативну у 2024 році, що пов'язано із відповідною динамікою прибутку.

Така ж ситуація і з показниками рентабельності капіталу – власного та позикового – збільшення у 2023 році та зменшення у 2024 році.

Зменшення рентабельності у 2024 році є негативним, адже свідчить про зменшення суми прибутку в розрахунку на 1 грн. активів та капіталу.

Отже, найбільшими були значення показників рентабельності у 2023 році, а найменшими у 2022 році.

Проведений аналіз показників рентабельності дав змогу оцінити ефективність використання ресурсів підприємства з позиції формування прибутку. Однак для повного розуміння рівня фінансової безпеки доцільно розглянути ще один важливий аспект – фінансову стійкість, яка безпосередньо залежить від здатності підприємства зберігати платоспроможність, оптимальну структуру капіталу та адаптивність до зовнішніх загроз.

Саме фінансова стійкість відображає внутрішню силу підприємства протистояти ризикам, що є ключовою складовою фінансової безпеки. У цьому контексті прибуток виступає не лише як джерело розвитку, а й як ресурс для формування резервів, погашення зобов'язань і забезпечення стабільності фінансових потоків.

Тому логічним в контексті забезпечення фінансової безпеки підприємства проаналізувати динаміку показників фінансової стійкості підприємства, з урахуванням їх взаємозв'язку з прибутковістю та ролі в системі забезпечення фінансової безпеки.

Прибуток напряму впливає на рівень власного капіталу підприємства, від якого залежить здатність до самофінансування, тобто рівень фінансової стійкості підприємства.

На основі дод. А.1-А.3 проведемо оцінку ключових показників фінансової стійкості підприємства (табл. 2.3).

Таблиця 2.3

Динаміка показники фінансової стійкості ПП «Модуль-АВН»
за 2022-2024 роки

Показники	2022 рік	2023 рік	2024 рік	Абсолютне відхилення (+,-)	
				2023/ 2022	2024/ 2023
Коефіцієнт фінансової залежності	0,498	0,552	0,281	0,055	-0,271
Коефіцієнт фінансової незалежності	0,502	0,448	0,719	-0,055	0,271
Коефіцієнт фінансового ризику	0,990	1,233	0,392	0,243	-0,842
Коефіцієнт фінансової стабільності	1,010	0,811	2,553	-0,199	1,742

Показники фінансової стійкості мають позитивну динаміку у 2024 році, що пов'язане із зростанням суми власного капіталу при одночасному зменшенні загальної суми капіталу через значне скорочення позикового капіталу. На негативну динаміку показників фінансової стійкості підприємства вплинуло збільшення позикового капіталу.

Ключовим показником, який впливає на показники фінансової стійкості є обсяг власного капіталу (його зміну та зміну нерозподіленого прибутку як джерела формування власного капіталу підприємства відображає рис. 2.3).

З рисунку 2.3 можемо зробити висновок про значну залежність суми власного капіталу підприємства саме від суми нерозподіленого прибутку підприємства. Адже власний капітал формується практично лише за рахунок двох джерел – зареєстрованого капіталу та нерозподіленого прибутку. Зареєстрований капітал є практично незмінною величиною, тобто таким чином зміни власного капіталу практично ідентичні змінам нерозподіленого прибутку.

Нерозподілений прибуток, в свою чергу, залежить від двох чинників: формування чистого прибутку, тобто його розміру, який отримується від фінансово-господарської діяльності та від розподілу чистого прибутку.

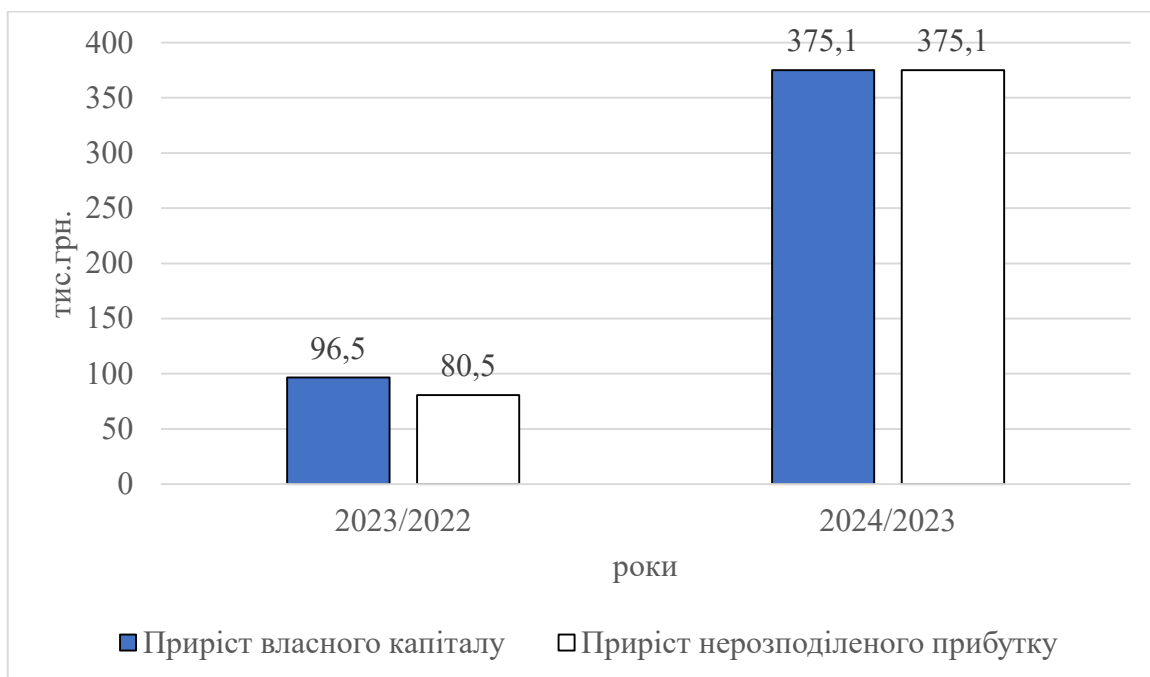

Рис. 2.3. Приріст власного капіталу та нерозподіленого прибутку підприємства

У 2022 році та 2024 році увесь обсяг чистого прибутку був спрямований на формування нерозподіленого прибутку, що позитивно вплинуло на нерозподілений прибуток, а у 2023 році більша частина прибутку була розподілена. Попри найбільше значення чистого прибутку саме у 2023 році лише невелика його частина залишилась нерозподілена, що негативно позначилось на рівні фінансової стійкості як наслідку впливу на суму власних фінансових ресурсів підприємства. Таким чином, існує пряма залежність рівня прибутку, рівня нерозподіленого прибутку, суми власного капіталу, показників фінансової стійкості підприємства та рівня фінансової безпеки.

Таким чином, важливим є проведення комплексного аналізу формування прибутку підприємства, основних показників рентабельності та фінансової стійкості, що є ключовими елементами системи забезпечення його фінансової безпеки. Прибуток виконує не лише функцію джерела самофінансування, але й слугує базою для зміцнення платоспроможності, стійкості до ризиків та розвитку підприємства в умовах зовнішніх загроз.

Рентабельність, як індикатор ефективності господарської діяльності,

дозволяє оцінити доцільність використання ресурсів і є важливим критерієм при ухваленні управлінських рішень. Фінансова стійкість, у свою чергу, відображає здатність підприємства підтримувати баланс між зобов'язаннями та активами, що особливо важливо у нестабільному економічному середовищі.

Проведене дослідження показало, що стабільне зростання прибутку, оптимальний рівень рентабельності та висока фінансова стійкість є взаємопов'язаними складовими фінансової безпеки підприємства. Їх постійний моніторинг та своєчасне реагування на відхилення сприяють зниженню ризиків, підвищенню конкурентоспроможності та довгостроковій стабільності підприємства.

Отже, прибуток підприємства мав неоднозначну зміну протягом періоду дослідження – у 2023 році фінансовий результат зріс, у 2024 році зменшився. Позитивні зміни прибутку у 2023 році пов'язані із зростанням виручки від реалізації продукції, зменшенням інших операційних витрат. У 2024 році у зв'язку із зменшенням обсягів реалізації, зростанням собівартості, зростанням інших операційних витрат відбулась негативна зміна – зменшення чистого прибутку підприємства.

Така динаміка прибутку мала вплив на показники рентабельності, які є одними із ключових у системі оцінки фінансової безпеки підприємства. У 2023 році зміна показників рентабельності продажу, активів, продукції була позитивною, адже вони значно збільшились, проте у 2024 році показники зменшились, що характеризує зменшення рівня фінансової безпеки підприємства.

На ПП «Модуль-АВН» особлива роль прибутку у формуванні відповідного рівня фінансової стійкості, адже власний капітал змінюється фактично залежно від зміни нерозподіленого прибутку. Рівень фінансової стійкості зріс у 2024 році у зв'язку із тим, що прибуток не розподілявся та як нерозподілений прибуток збільшив рівень власного капіталу підприємства. Тому, окрім формування прибутку, важливу роль відіграє його розподіл для забезпечення відповідного рівня фінансової безпеки.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ПРИБУТКУ ЯК ПОКАЗНИКА ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПП «МОДУЛЬ-АВН»

3.1. Забезпечення фінансової безпеки підприємства через формування достатнього обсягу прибутку

Управління фінансовою безпекою підприємства як складова його стратегічного розвитку є складним і динамічним процесом. Воно вимагає від керівництва здатності оперативно адаптуватися до змін, приймати виважені рішення в умовах невизначеності та забезпечувати довготривалу стабільність і безпеку функціонування підприємства. Для цього необхідні не лише високий рівень професіоналізму й компетентності, а й впровадження сучасних методів управління та технологій. Результатом ефективного управління фінансово-економічною безпекою є не лише надійне функціонування підприємства, а й сприятливі умови для його сталого розвитку та майбутнього зростання.

У сучасних умовах глобалізації, економічної нестабільності та постійних змін у зовнішньому середовищі зростає потреба у формуванні належного рівня фінансової безпеки підприємства. Одним із ключових індикаторів та інструментів забезпечення такої безпеки є рівень прибутковості діяльності. Прибуток виступає не лише основним джерелом фінансових ресурсів для покриття витрат і виконання зобов'язань, але й гарантом стабільного функціонування підприємства в умовах невизначеності та потенційних ризиків.

Підвищення прибутковості дозволяє зміцнити фінансову стійкість підприємства, створити додаткові резерви, забезпечити інвестиційну привабливість, а також розширити можливості для стратегічного розвитку. У цьому контексті особливого значення набуває пошук ефективних шляхів збільшення прибутку, що мають відповідати принципам раціонального

використання ресурсів, мінімізації ризиків та адаптивності до змін кон'юнктури ринку.

Пошук шляхів зростання прибутку підприємства з урахуванням вимог фінансової безпеки повинен бути зосереджений як на внутрішніх факторах (оптимізація витрат, підвищення продуктивності, інновації в управлінні), так і на зовнішніх можливостях (розширення ринків збуту, партнерство, диверсифікація діяльності). Також необхідно приділяти увагу сучасним управлінським технологіям, здатним посилити фінансову стабільність і конкурентоспроможність підприємства в довгостроковій перспективі.

Для підвищення рівня прибутковості підприємству «необхідно реалізовувати заходи у чітко визначеній послідовності:

- організаційні заходи включають удосконалення виробничої структури, поліпшення організаційної системи управління, впровадження диверсифікації та реструктуризації виробництва тощо;
- технічні заходи передбачають модернізацію технічної й технологічної бази, оновлення виробничого обладнання, а також покращення якості та характеристик продукції, що виготовляється;
- економічні інструменти та стимули охоплюють оптимізацію тарифної політики, удосконалення форм і систем оплати праці, пришвидшення обігу оборотних коштів та інші заходи, спрямовані на посилення фінансової ефективності» [13].

Для покращення фінансово стану підприємства, забезпечення підвищення фінансової безпеки підприємства необхідно «запропонувати наступні заходи: створення сприятливих умов для збільшення ефективності функціонування підприємства через підтримання його достатнього рівня фінансової стійкості і ліквідності; постійна оптимізація та скорочення витрат підприємства; впровадження нових інформаційних технологій, досягнень науки і техніки, модернізація; організація оптимальної організаційної структури, пошук та утримання висококваліфікованих працівників; підтримання кваліфікації працівників підприємства на належному рівні та оптимальний розподіл

функціональних обов'язків; запровадження систематичного моніторингу порогових значень індикаторів фінансової безпеки підприємства; забезпечення дієвого правового захисту всіх напрямів діяльності підприємства, слідкування за змінами нормативно-правових актів; оцінка рівня сучасності, достатності та продуктивності матеріально-технічної бази, пошук резервів їх покращення; - досягнення належного захисту комерційних інтересів та внутрішньої інформації підприємства, а також належного рівня взаємодії всіх структурних підрозділів компанії; забезпечення дієвих заходів безпеки підприємства, його капіталу, активів і інтересів бізнесу» [8, с. 92].

Одним із найважливіших способів забезпечення фінансової безпеки є збільшення рівня прибутку, який залежить від значної кількості чинників та все ж їх можна звести до двох основних: зростанні доходів та зменшення витрат.

В системі витрат найбільшу питому вагу займає собівартість виробленої продукції. На ПП «Модуль-АВН» можна побачити негативну динаміку собівартості – її сума зростала щороку протягом періоду дослідження, хоча обсяг реалізації мав різну динаміку – як збільшення, так і зменшення.

Зниження собівартості - це не лише засіб для тимчасового збільшення прибутку, а стратегічна умова фінансової безпеки, стійкості до ринкових загроз та підґрунтя для розвитку. Для малих підприємств, які мають обмежені ресурси, економія на витратах може стати вирішальним чинником у забезпеченні стабільної прибутковості та виживання на ринку. Зменшення собівартості та витрат має значення з огляду на прямий вплив на прибуток. Чим нижча собівартість при незмінному рівні цін, тим вищий чистий прибуток.

Ще один чинник – це посилення фінансової безпеки. Зниження собівартості:

- забезпечує вищу гнучкість у ціноутворенні (можливість зниження цін для підтримки конкурентоспроможності в кризові періоди);
- створює додаткові фінансові резерви (економія може спрямовуватися до резервного фонду, на погашення боргів або інвестиції);
- зменшує ризик втрат ліквідності у випадках падіння попиту або

зростання цін на ресурси.

Малі підприємства, зокрема ПП «Модуль-АВН», зазвичай працюють у середовищі високої конкуренції, де споживач звертає увагу як на ціну, так і на якість. Раціональне зменшення собівартості дає можливість: запропонувати більш вигідну ціну без зменшення маржі, розширити ринки збуту, зменшити залежність від сезонності або коливань попиту.

Тому варто розглянути основні напрями зменшення витрат (рис. 3.1).

Рис. 3.1. Резерви підвищення прибутку підприємства [23, с. 289]

Економія на витратах дозволяє спрямовувати звільнені кошти на: інновації, модернізацію виробництва, покращення умов праці персоналу, маркетинг та збут, що в комплексі сприяє довготривалому зростанню. Також це створює захист від зовнішніх шоків у випадках: підвищення цін на сировину, зміни валютного курсу, зростання енергетичних тарифів. Підприємство з оптимізованою собівартістю має більшу фінансову стійкість і менше ризикує зазнати збитків.

Прямий вплив на формування прибутку також має виручка від реалізації продукції. Виручка є первинним джерелом надходжень підприємства, саме вона створює фінансову базу для покриття витрат, формування прибутку та інвестування. При збереженні або помірному зростанні витрат, збільшення обсягів реалізації або підвищення цін на продукцію безпосередньо призводить до зростання валового і чистого прибутку.

Чим вища виручка, тим більше у підприємства ресурсів для самофінансування: закупівлі сировини наперед зі знижками, інвестицій у технічне переоснащення, розвиток збутової мережі. Це зменшує залежність від кредитування, підвищує платоспроможність і знижує фінансові ризики - основні ознаки високого рівня фінансової безпеки.

Для збільшення обсягу виручки від реалізації продукції важливим є: «пошук вигідних ринків збуту; скорочення кількості посередників при закупівлі та реалізації продукції; застосування нетрадиційних форм та каналів збуту товарів (біржі, аукціони, ярмарки, електронна торгівля та інші сучасні види збуту товарів); використання ноу-хау в діяльності підприємства; здійснення ефективної маркетингової політики у сфері збуту товарів; удосконалення вивчення та прогнозування споживчого попиту; застосування дієвих та ефективних рекламних заходів; підвищення якості товарної продукції; постійне оновлення та доповнення асортименту товарів» [42, с. 988].

Отже, формування достатнього обсягу прибутку є ключовим чинником забезпечення фінансової безпеки підприємства. Прибуток виступає не лише джерелом фінансування поточної діяльності, а й забезпечує можливість

інвестування у розвиток, модернізацію виробництва та створення резервів на випадок кризових ситуацій. Раціональне управління прибутком сприяє зміцненню платоспроможності, зменшенню фінансових ризиків та підвищенню конкурентоспроможності підприємства в умовах динамічного ринкового середовища. Таким чином, стратегічне планування прибутковості повинно бути інтегрованим елементом системи фінансової безпеки будь-якого суб'єкта господарювання.

3.2. Резерви збільшення прибутку ПП «Модуль-АВН»

Проаналізувавши динаміку прибутку ПП «Модуль-АВН» можна прийти висновку, що всі доходи підприємства формуються лише за рахунок виручки від реалізації продукції, інших доходів підприємство не отримує. Обсяг виручки від реалізації у звітному періоді зменшився, що є негативним. Тому важливим резервом зростання величини прибутку є вирішення даної проблеми.

Для цього, на нашу думку, доцільно шукати можливості розширення цільової аудиторії, зокрема спробувати співпрацю із великими гіпермаркетами, запропонувати післяпродажний сервіс - налаштування, ремонт, запасні частини; надання розширеної гарантії та безкоштовної консультації, що підвищує довіру до бренду; просування через digital-канали, активність у Facebook, Instagram, YouTube (відео з реальним використанням бетонозмішувачів), платна реклама (Google Ads або Facebook Ads) на запити типу «купити бетонозмішувач»; гнучка цінова політика (впровадження системи знижок для гуртових замовників, партнерів або дилерів, пропозиція розстрочки чи передоплати для постійних клієнтів; розгляд можливостей виробляти бетонозмішувачі під індивідуальні технічні запити (об'єм, двигун, платформа); спроби поступово намагатись підвищувати ціни, пропонуючи додаткові переваги типу збільшеної гарантії, безкоштовної доставки тощо.

Збільшення виручки від реалізації продукції - це не просто бажаний фінансовий результат, а системоутворювальний фактор фінансової безпеки підприємства. Воно забезпечує сталість прибутковості, розширює можливості стратегічного розвитку та створює резерв міцності для роботи в умовах ризиків. Для малого підприємства, такого як ПП «Модуль-АВН», розвиток збуту, активний маркетинг і вдосконалення взаємодії з клієнтами мають стати основним інструментом зміцнення його економічної стабільності.

Отримання виручки - це основа. Але диверсифікація доходів:

- зменшує ризики (якщо падає попит на основну продукцію),
- забезпечує стабільність,
- відкриває нові можливості для інвестування та росту.

Тому можна розглянути можливості для одержання доходів від надання послуг, наприклад, оренди техніки (бетонозмішувачів для короткострокових будівельних робіт), сервісного обслуговування та ремонту бетонозмішувачів (як власного виробництва, так і сторонніх), доставки продукції як окрема платна послуга (привабливо для клієнтів з віддалених регіонів), збірки та установлення бетонозмішувача на об'єкті клієнта.

Зростання собівартості, яке відбувається на ПП «Модуль-АВН», особливо паралельно із зменшенням виручки від реалізації продукції вимагає вжиття певних заходів. Зокрема, можна запропонувати оптимізацію витрат на сировину та матеріали через переоцінку постачальників, довгострокові контракти зі знижками, заміну окремих матеріалів на дешевші аналоги без втрати якості; підвищення ефективності виробництва (раціоналізація технологічного процесу (зменшення простоїв, дублювання операцій, втрат); покращення планування виробництва, щоб уникати надлишкових залишків або нестач; мінімізація відходів (залишки металу, пластику, двигунів переробляти, повертати у виробництво або здавати).

Також на підприємстві у звітному році зросли інші операційні витрати, в даній статті на малих підприємствах відображаються в тому числі і адміністративні витрати та витрати на збут.

Адміністративні витрати можна зменшити шляхом переходу на аутсорсинг бухгалтера; переведення документообігу на онлайн, що мінімізує витрати на папір, канцелярію, пошту; введення планування адміністративних витрат, встановлення щомісячних лімітів.

Для зменшення витрат на збут можна перейти на електронний маркетинг (дешевше за класичну рекламу), оптимізація каналів збуту, зниження витрат на логістику, автоматизація роботи з клієнтами (CRM-системи недорогі) - менше помилок, швидше обслуговування; аналіз ефективності кожного каналу збуту (визначити, які канали дають результат, а які «з'їдають» бюджет; сконцентрувати зусилля на 2–3 найефективніших інструментах (наприклад, реклама в Facebook працює краще за офлайн-виставки).

Потрібно відмітити, що прибуток відіграє важливу роль не лише в контексті забезпечення відповідного рівня рентабельності і формування відповідного рівня безпеки, але важливу роль також відіграє його розподіл, що впливає на фінансову стійкість і багато інших аспектів.

Тому важливим для забезпечення фінансової безпеки є формування резервного фонду, який не створений на ПП «Модуль-АВН», адже як нами було проаналізовано власний капітал формується лише за рахунок зареєстрованого капіталу та нерозподіленого прибутку, а резервний капітал відсутній.

Резервний фонд на ПП «Модуль-АВН» слугуватиме фінансовим буфером у випадках непередбачуваних ситуацій, сприятиме оперативному реагуванню на загрози та дозволить уникати фінансових втрат, які безпосередньо знижують прибуток.

Оскільки фінансова безпека підприємства - це його здатність функціонувати стабільно в умовах ризиків, зберігати платоспроможність, інвестиційну привабливість та уникати втрат через зовнішні й внутрішні загрози, то одним із критичних чинників, що забезпечують таку стабільність, є наявність вільного фінансового ресурсу, який дозволяє:

- погасити раптові борги або фінансові зобов'язання без залучення кредитних коштів;

- компенсувати збитки в період зниження продажів чи зростання витрат;
- здійснювати оперативні інвестиції у прибуткові напрямки (наприклад, закупівля дешевших матеріалів у період знижок, модернізація обладнання, запуск нової моделі бетонозмішувача);
- не зупиняти виробництво через касові розриви або зниження ліквідності.

Таким чином, резервний фонд діє як страховий механізм, що мінімізує фінансові ризики та підвищує гнучкість управлінських рішень, що є основою для стабільного прибутку.

З іншого боку формування такого фонду сприяє підвищенню прибутку в наступних періодах через:

- зменшення непередбачених витрат: за наявності резервів підприємство не вдається до екстрених кредитів або форсованого продажу активів, які здорожують витрати та знижують чистий прибуток;
- підтримка операційної діяльності: навіть у кризовий період підприємство може безперервно працювати, зберігаючи ринок і клієнтів, що на пряму впливає на дохід;
- інвестиційна маневреність: резерв дозволяє швидко інвестувати у нові напрямки або вдосконалення продукції, що сприяє зростанню прибутку.

На першому етапі доцільно сформувати резервний фонд у розмірі 5–10% від річного чистого прибутку та використовувати його лише у випадках фінансової нестабільності, падіння реалізації, затримки розрахунків із контрагентами або кризових обставин (підвищення цін на сировину, поломка обладнання).

Створення резервного фонду є не лише елементом фінансової безпеки, а й інвестицією у стабільність прибутковості ПП «Модуль-АВН». У сучасних умовах ринку, де навіть короточасні збої можуть призвести до втрати конкурентних позицій, такий фонд забезпечить гнучкість, впевненість і стратегічну стійкість підприємства.

Важливим напрямом фінансової роботи є фінансове прогнозування, якому

часто на малих підприємствах не приділяють належної уваги. На основі динаміки прибутку за досліджуваний період спрогнозуємо рівень прибутку ПП «Модуль-АВН» на 2025 рік (табл. 3.1). Для цього використаємо функцію «Excel» - «Forecast».

Таблиця 3.1

Прогноз рівня валового, операційного та чистого прибутку ПП «Модуль-АВН» на 2025 рік

тис.грн.

Показники	Фактичне значення 2024 року	Прогнозне значення 2025 року	Абсолютне відхилення (+,-)
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції	3448,3	3741,8	293,5
Собівартість реалізації продукції	2449,3	2597,4	148,1
Валовий прибуток	999	1144,4	145,4
Інші операційні витрати	623,9	445,2	-178,7
Фінансовий результат від операційної діяльності	375,1	699,2	324,1
Фінансовий результат до оподаткування	375,1	699,2	324,1
Податок на прибуток	0	0,0	0,0
Чистий прибуток	375,1	699,2	324,1

Отже, у 2025 році прогнозується зростання чистого прибутку із рівня 375,1 тис.грн. до 699,2 тис.грн., тобто на 324,1 тис.грн. Таке значення показника достатньо реалістичне, адже хоч і передбачає ріст прибутку, проте прибуток прогнозований трохи менше рівня 2023 року. Прогнозні показники формування прибутку відображають загальну тенденцію функціонування суб'єкта господарювання за попередні періоди - зростання як валового, так і операційного та чистого прибутку.

На основі прибутку визначимо показники рентабельності, які стосуються продукції, реалізації та рентабельності операційної діяльності підприємства (табл. 3.2).

Таблиця 3.2

Прогнозні значення рентабельності продукції та реалізації ПП «Модуль-
АВН» на 2025 рік

%

Показники	Фактичне значення 2024 року	Прогнозне значення 2025 року	Абсолютне відхилення (+,-)
Рентабельність операційної діяльності	12,21	22,98	10,77
Рентабельність продукції	40,79	44,06	3,27
Валова рентабельність продажу	28,97	30,58	1,61
Операційна рентабельність продажу	10,88	18,69	7,81
Чиста рентабельність продажу	10,88	18,69	7,81

Прогнозне значення прибутку дозволить суттєво збільшити показники рентабельності, що матиме позитивний вплив на рівень фінансової безпеки підприємства.

Також у випадку, якщо підприємство реінвестує прибуток та збільшиться нерозподілений прибуток, то це призведе до збільшення рівня фінансової стійкості, а також фінансової безпеки. Також врахування пропозиція щодо формування резервного капіталу теж матиме позитивний вплив на фінансову стійкість, адже резервний капітал є складовою власного капіталу підприємства.

Отже, прибуток відіграє ключову роль у забезпеченні фінансової безпеки підприємства. Збільшення виручки від реалізації продукції - це не просто бажаний фінансовий результат, а системоутворювальний фактор фінансової безпеки підприємства. Воно забезпечує сталість прибутковості, розширює можливості стратегічного розвитку та створює резерв міцності для роботи в умовах ризиків. Для малого підприємства, такого як ПП «Модуль-АВН», розвиток збуту, активний маркетинг і вдосконалення взаємодії з клієнтами мають стати основним інструментом зміцнення його фінансової стійкості.

Для підвищення економічної ефективності малому підприємству доцільно зменшити адміністративні витрати шляхом аутсорсингу непрофільних функцій,

цифровізації процесів, автоматизації документообігу та оптимізації чисельності управлінського персоналу. Додатковий ефект забезпечується за рахунок зменшення офісних витрат та системного контролю за виконанням адміністративного бюджету.

Також пропонуємо приділяти значну роль ефективному розподілу сформованого прибутку, зокрема формувати резервний капітал, що матиме позитивні наслідки для роботи підприємства та рівня його фінансової безпеки. Також доцільно на даному етапі весь або максимальну частку прибутку реінвестовувати, адже розподіл коштів між власниками, особливо у значних обсягах, веде до зниження показників фінансової безпеки.

ВИСНОВКИ

Фінансова безпека підприємства - це стан захищеності його фінансових інтересів від внутрішніх і зовнішніх загроз. Вона забезпечує стабільність функціонування, здатність своєчасно виконувати фінансові зобов'язання, а також створює умови для сталого розвитку та інвестиційної привабливості. Високий рівень фінансової безпеки дозволяє підприємству ефективно реагувати на економічні виклики та зберігати конкурентоспроможність.

У системі забезпечення фінансової безпеки підприємства багатофункціональну роль виконує прибуток, адже він виступає гарантом стабільності, джерелом фінансової автономії, інструментом розвитку та фактором підвищення конкурентоспроможності. Ефективне управління прибутком є однією з головних умов формування стійкої фінансової системи підприємства в умовах динамічного та часто непередбачуваного бізнес-середовища.

Різноманітність видів прибутку (валовий, операційний, чистий тощо), зумовлена тим, що кожен із них виконує специфічні функції в системі фінансового управління і потребує детального аналізу для прийняття ефективних управлінських рішень.

Особливу увагу слід приділяти оцінці прибутку та рентабельності, оскільки саме ці показники дозволяють комплексно визначити реальний фінансовий стан підприємства та його здатність забезпечувати власну безпеку в коротко- і довгостроковій перспективі. Також, на нашу думку, прибуток впливає на рівень фінансової стійкості, що має безпосередній вплив на фінансову безпеку.

Проаналізувавши прибуток ПП «Модуль-АВН», спостерігаємо його неоднозначну зміну протягом періоду дослідження – у 2023 році фінансовий результат зріс, у 2024 році зменшився. Позитивні зміни прибутку у 2023 році пов'язані із зростанням виручки від реалізації продукції, зменшенням інших

операційних витрат. У 2024 році у зв'язку із зменшенням обсягів реалізації, зростанням собівартості, зростанням інших операційних витрат відбулась негативна зміна – зменшення чистого прибутку підприємства.

Результатом такої зміни прибутку стала відповідна динаміка показників рентабельності, які є одними із ключових у системі оцінки фінансової безпеки підприємства. У 2023 році зміна показників рентабельності продажу, активів, продукції була позитивною, адже вони значно збільшились, проте у 2024 році показники зменшились, що характеризує зменшення рівня фінансової безпеки підприємства.

Нами акцентовано увагу, що прибуток має безпосередній вплив на такі індикатори фінансової безпеки як рентабельність та фінансова стійкість. Якщо показники рентабельності залежать від формування прибутку, то показники фінансової стійкості ще й від його розподілу. Рівень фінансової стійкості зріс у 2024 році у зв'язку із тим, що прибуток не розподілявся та як нерозподілений прибуток збільшив рівень власного капіталу підприємства. У 2023 році в результаті неефективного розподілу прибутку – попри його високе значення невелика сума була реінвестована, значення фінансової стійкості зменшилось.

Отже, з огляду на наявні результати аналізу, на нашу думку, ПП «Модуль-АВН» повинно поставити першочергове завдання збільшення виручки від реалізації продукції, а також оптимізацію витрат, зокрема зменшення собівартості продукції, адміністративних витрат, витрат на збут. Для підвищення виручки ПП "Модуль-АВН" доцільно активізувати маркетингову діяльність, розширити клієнтську базу через нові канали збуту та вдосконалити продуктову лінійку відповідно до потреб ринку. З метою скорочення собівартості варто оптимізувати виробничі процеси, зменшити втрати сировини та енерговитрати, а також розглянути можливість вигіднішої закупівлі матеріалів. Зниження адміністративних витрат можливе через автоматизацію документообігу та оптимізацію управлінського персоналу. Витрати на збут можна скоротити, підвищивши ефективність рекламних кампаній та розвиваючи прямі продажі без посередників.

Також пропозицією є розподіл прибутку, який передбачатиме формування резервного фонду як страхового механізму, що мінімізує фінансові ризики та підвищує гнучкість управлінських рішень та є основою для стабільного прибутку, а також сприяє підвищенню прибутку в наступних періодах через: зменшення потреби у залученні коштів для фінансування непередбачених витрат, підтримку операційної діяльності, інвестиційну маневреність. Тобто створення резервного фонду є не лише елементом фінансової безпеки, а й інвестицією у стабільність прибутковості ПП «Модуль-АВН». На нашу думку, недоцільним наразі є розподіл прибутку між власниками, потрібно всі кошти вкладати у розвиток та формування резервів, адже, як показали результати фінансового аналізу, від цього безпосередньо залежить рівень фінансової стійкості, що є одним із ключових індикаторів фінансової безпеки підприємства.

За результатами прогнозних розрахунків можна зробити висновок, що у випадку використання запропонованих напрямів підвищення розміру прибутку та напрямів його розподілу, позитивною буде динаміка показників рентабельності та розміру власного капіталу як основи фінансової безпеки ПП «Модуль-АВН».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрусь О.І., Пятаченко С.Ю. Фактори та система формування прибутковості підприємства. *Науковий вісник Ужгородського Університету*. 2022. Випуск 2(60). С. 105-112.
2. Аніловська Г. Я., Висоцька І. Б., Козій І. С. Фінанси підприємств: курс лекцій. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2017. 150 с.
3. Богацька Н.М. Прибуток підприємства: його роль, формування та резерви збільшення в умовах ринкової економіки. *Ефективна економіка*. 2019. №9. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7253> (дата звернення: 20.04.2025).
4. Богацька Н.С. Проблеми та перешкоди ефективної господарсько-фінансової діяльності підприємства. *Ефективна економіка*. 2021. №11. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/11_2021/77.pdf (дата звернення: 20.04.2025).
5. Боковець В.В., Мороз О.О., Краєвська А.С. Оцінка ефективності управління підприємствами в конкурентному середовищі. *Innovation and Sustainability*. 2023. №2. 97-109.
6. Брагіна О.С., Стельмахук Д.Д. Порівняльна оцінка ефективності діяльності підприємства за системним та інтегральним підходами. *Економічний журнал Одеського політехнічного університету*. 2023. №2 (24). С. 25-34.
7. Вовк О. М., Ковальчук А. М., Комісаренко Я. І., Джулай А. В. Прибуток та рентабельність як детермінанти розвитку підприємства. Електронне наукове фахове видання з економічних наук «Modern Economics». 2020. №21. С. 37-44.
8. Вудвуд В.В., Батієвська О.В. Фінансова безпека підприємства: сутність, цілі, принципи та шляхи забезпечення. *Entrepreneurship and Trade*. 2019. № 25. С.89-93.
9. Гуменюк В.С. Теоретичні основи управління прибутком підприємства. *Інфраструктура ринку*. 2018. Випуск 20. С.51-55.

10. Далик В.П., Чорній Б.І., Гарасим Л.С., Бобко О.В., Георгієвський Н. К., Фар'ян В.О. Забезпечення ефективності діяльності підприємства. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: «Економічні науки»*. 2023. № 10. URL: <https://elartu.tntu.edu.ua/handle/lib/42620> (дата звернення: 20.04.2025).
11. Дема Д.І., Дорохова Л.М., Віленчук О.М. Фінансовий менеджмент: підруч. Житомир : ЖНАЕУ. 2018. 320 с.
12. Джеджула В.В., Єпіфанова І.Ю., Іванчик Т.В. Фактори впливу на формування прибутку підприємств. *Modern Economics*. 2019. №14. С.81-86.
13. Жовтяк Г. А., Серьогіна Д. О., Жовтяк А. Напрями підвищення прибутковості діяльності будівельних підприємств. *Економіка та суспільство*. 2023. Випуск 50. URL: [file:///C:/Users/User/Downloads/2386-%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-2301-1-10-20230526%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/User/Downloads/2386-%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-2301-1-10-20230526%20(1).pdf) (дата звернення: 20.04.2025).
14. Кирлик Н. Ю., Гуменюк С. О. Фактори впливу на прибутковість логістичної галузі: фінансові підходи, глобальні тенденції та цифровізація. *Actual problems of economics*. 2024. № 5 (275). С. 234-241.
15. Кисіль Я.С., Кисіль М.С., Тітенко З.М. Рентабельність як основний показник ефективності управління активами підприємства. *Молодий вчений*. 2023. №9 (121). С. 18-21.
16. Ковальчук Н.О., Гаватюк Л.С., Єрміїчук Н.І. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Чернівці: Чернівецький національний університет ім. Ю. Федьковича. 2019. 336 с.
17. Ковальчук Н.О., Корбутяк А.Г. Підходи щодо оцінювання фінансово-економічної безпеки вітчизняних підприємств. *Бізнес Інформ*. Харків, 2014. №10. С.249-255.
18. Козирєва О.В., Грузіна І.А., Бондаренко І.В. Дослідження методичних підходів до оцінювання ефективності діяльності підприємства. *Підприємництво та інновації*. 2023. Випуск 29. С. 83-88.
19. Котенок А.Г., Овчаренко Д.І. Аналіз рентабельності активів та

власного капіталу компанії Ernst and Young Baltic Sea. *Молодий вчений*. 2023. №11 (123). С. 120-124.

20. Кошельок Г.В., Міндова О.І., Чернишова Л.В. Факторний аналіз рентабельності виробництва торговельних підприємств. *Економіка та суспільство*. 2023. № 47. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-47-36> (дата звернення: 12.10.2024) (дата звернення: 20.04.2025).

21. Красота О. В., Кір'єв І. С. Особливості розвитку малого підприємництва в умовах порушення макро-еко-номічної стабільності. *Ефективна економіка*. 2021. № 2. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/2_2021/100.pdf (дата звернення: 20.04.2025).

22. Крикун А.М., Стасюк Ю.М. Рентабельність діяльності підприємства та напрямки її підвищення. *Економіка і менеджмент 2024: перспективи інтеграції та інноваційного розвитку*: зб.наук.праць Міжнар.наук.-практ.конф., 4–5квітня 2024 р.: у 9 т. Дніпро: Видавець Біла К.О., 2024. URL: <https://confcontact.com/node/764> (дата звернення: 20.04.2025).

23. Кубецька О. М., Остапенко Т. М., Зайченко Р. А. Підвищення прибутку з метою забезпечення економічної безпеки підприємства. *Бізнес Інформ*. 2022. №1. С.287-293.

24. Маркіна І.А. Теоретичні основи управління витратами підприємства. *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво*. 2020. № 4 (115). С. 140-147.

25. Маркіна І.А., Вороніна В.Л. *Управління прибутком торговельних підприємств*: монографія. Полтава: Вид-во ПП «Астроя». 2018. 167 с

26. Марусяк Н. Л., Бак Н. А. Фінансова безпека підприємства та загрози її втрати в сучасному економічному середовищі. *Економіка та держава*. 2022. № 2. С. 109–113. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/2_2022/20.pdf (дата звернення: 20.04.2025).

27. Марусяк Н.Л. Фінанси підприємств: навч. посіб.: 2-ге вид., перероб. і доп. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2023. 176 с.

28. Марченко М.В., Харитоненко Д.В. Сучасні тенденції розвитку малого підприємництва в Україні. *Економічний вісник НТУУ «Київський політехнічний інститут»*. 2021. № 19. С.82-88.

29. Марченко О.С. Економічна безпека підприємства: навч. посібник. Харків: Право, 2022. 246 с.

30. Мельник С.І. Методологічні засади управління фінансовою безпекою підприємств: дис. ... док. екон. наук: 21.04.02. Львів, 2020. 490 с.

31. Мельник С.І. Управління фінансовою безпекою підприємств: теорія, методологія, практика: монографія. Львів: «Растр-7», 2020. 384 с.

32. Новіченко Л.С. Аналіз показників рентабельності підприємства: теоретичні та прикладні аспекти. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2021. № 5. Том 2. С. 254-259.

33. Онисько С.М. Дослідження економічної сутності категорії «прибуток». *Економічний вісник*. 2020. №1. С.58-65.

34. Осовська Г.В., Юшкевич О.О., Завадський Й.С. Економічний словник. Київ : Кондор, 2019. 358 с.

35. Пілецька С. Т., Коритько Т. Ю., Храпач В. О. Управління фінансовою стійкістю підприємства в контексті забезпечення економічної безпеки в умовах посилення інтеграційних процесів в економіці. *Бізнес Інформ*. 2020. № 12. С. 245–251.

36. Пілецька С.Т., Мягих І.М. Механізм забезпечення фінансової безпеки підприємств в умовах економіки знань. *Економіка та суспільство*. 2023. Випуск 53. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2640> (дата звернення: 20.04.2025).

37. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо заповнення форм фінансової звітності: наказ Міністерства фінансів України від 28 березня 2013 р. № 433. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0433201-13> (дата звернення: 20.04.2025).

38. Про затвердження Національного положення (стандарт)

бухгалтерського обліку 25 «Спрощена фінансова звітність»: наказ Міністерства фінансів України від 25.02.2000 № 39. Із змінами та доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0161-00#Text> (дата звернення: 20.04.2025).

39. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку №1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: затв. наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 № 73. Із змінами та доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text> (дата звернення: 20.04.2025).

40. Ситник Н.С., Смолінська С.Д., Ясіновська І.Ф. Фінанси підприємств: навчальний посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 388 с.

41. Скалюк Р.В. Сутність та значення фінансових результатів в системі розвитку господарської діяльності промислових підприємств. *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки*. 2020. №18. Ч.1. С. 135-141.

42. Смолінська С.Д., Мельник Н.П. Шляхи та резерви збільшення прибутку підприємства в умовах економічної кризи. *Young Scientist*. 2018. № 1 (53). С.987-989.

43. Тульчинська С.О., Погребняк А.Ю., Крашевська Т.О. Детермінанти ефективності операційної діяльності підприємства. *«Економічний вісник НТУУ «Київський політехнічний інститут»*. 2023. № 26. С. 90-95.

44. Тульчинська С.О., Солосіч О.С. Концептуальні засади забезпечення економічної безпеки підприємництва в умовах воєнного стану. *Науковий погляд: економіка та управління*. 2022. № 3 (79). С. 97–102.

45. Управління фінансовою безпекою економічних суб'єктів: теоретикоприкладні аспекти: колективна монографія / за ред. О.О. Кравченко. Харків: Видавництво Іванченка І. С., 2024. 336 с.

46. Фінанси підприємств : підруч. / Поддєрьогін А.М. та ін. Київ : КНЕУ, 2008. 552 с.

47. Фінанси підприємств: підруч. / За ред. Н.О. Власової. Х.: Світ Книг, 2018. 437 с.